

Jubileum Lipcsében

Lipcse — immár huszadszor — az elkötelezett, haladó filmek és alkotók fesztiválja és találkozóhelye. Az igen gazdag, jubileumi program pontos körképet mutatott: hol tart, hogyan áll a haladó erők harca a világban. A dokumentum- és rövidfilmek fesztiválján nyolcvankét ország képviseltette magát, a vendégek száma meghaladta az ezerkétszázat.

A jubiláló Lipcse filmműsorának középpontjában a szabadságért, egyenlőségért és függetlenségért vívott harc és a szocialista építőmunka kérdései álltak.

A fesztivál fődíjait, az Arany Galambokat a bolgár *Agronómusok* és NDK-beli *Vaseröd* című filmeknek ítelték. Az *Agronómusok* — Hriszto Kovacsev munkája — az állandó továbbfejlődés lehetőségeinek határait kutatja. *Agronómusok* beszélnek arról, hogyan is lehet egyre többet ter-

melni a földeken, csökkenteni az emberi erő felhasználását, és a költségeket, hogyan lehet a legmegfelelőbbben gépesíteni? Kovacsev érdeme, hogy be tudja bizonyítani: mindez elsősorban nem közgazdasági, hanem emberi probléma. Embereket ábrázol, akik hol anekdótázva, hol önmagukkal vitázva, hol tudományos hévvel, hol feleségük perlekedésével szembeállva végzik éjt-nappalt igénybevevő munkájukat. Szórakoztató, helyenként jóízű nevetésre készítő film az *Agronómusok*, nemcsak az idei lipcei fesztivál, de az egész műfaj egyik valóban kiemelkedő alkotása.

A másik Arany Galamb-nyertes, a *Vaseröd*, az NDK ismert dokumentaristának, Heynowskynek és Scheumannak új alkotása. A téma: Vietnam az országegyesítés és a közös építés gondjai közepette. Az alkotók

Jelenet A Föld csúcán című szovjet dokumentumfilmből

a jelen problémáira a közelmúltban keresik a választ, a felszabadító háború hőseit mutatják be, és mintegy kontrasztképpen a volt dél-vietnami vezetőréteg elvtelenségét, szolgálalkúságát. A *Vaseröd* mondanivalója: az ország, ahol a nép között ilyen hősök élnek — békében is képes megbirkózni a legnehezebb feladatokkal. A *Vaseröd*-ben kevesebb a „politikai dinamit” mint Heynowsky és Scheuman korábbi alkotásaiban: itt nem a leleplezés, hanem az elemzés a lényeges.

Mikor a mosoly visszatért a címe a vietnami Xuan Phoung Ezüst Galambbal jutalmazott alkotásának. A színhely: Saigon. Az amerikaiak tízezer napos uralmának szörnyű öröksége: félmillió kábítószert-élvező; 150 000 prostituált. A népi hatalomnak azonban egészséges, dolgozó emberekre van szüksége. Át kell nevelni, ki kell gyógyítani a hazug álmokba menekülőket; munkára kell szoktatni a prostituáltakat. Az átnevelés nehéz problémájáról, módszereiről és első eredményeiről szól ez az őszinte, emberi film.

Ezüst Galambot nyert a DEFA ismert dokumentumfilm-rendezőnöje Gitta Nickel *Fiatalnak lenni és még mi* című filmje is, melyet a rendezőnő a stralsundi hajógyár egyik ifjúsági brigádjának körében forgatott.

Külföldi néző számára a *Fiatalnak lenni és még mi* hosszadalmasnak tűnő, bár nem érdektelen alkotás. Az NDK-ban azonban igen magasra értékelik és szenvedélyesen vitatják, s

I. V. Dunajev: *Felkelés*

valószínűleg hazai jelentősége miatt kapta a díjat is.

Ugyancsak Ezüst Galambot kapott Sabine Katins *Mindaz, amire szükség van: szabadság* című alkotása, mely Dél-Rhodesia fekete bőrű lakosságának hétköznapjaival ismerteti meg a nézőket. A kitűnő film a terror, elnyomás, fajüldözés légkörét ábrázolja és elemzi, bemutatva e politika indokait, módszereit is. Bravúrképeket, és csodálatosn gazdag dokumentációt vonultat fel a szovjet televízió *Felkelés* című alkotása, mely I. V. Dunajev rendezésében foglalja össze a dél-afrikai főváros Szoveto nevű bennszülött negyedében kirobbant forradalmi megmozdulások hátterét és eseményeit. A helyszínen szovjet operatőrök is dolgoztak — igaz a Vorster-kormány rendőrségének szigorú ellenőrzése alatt — de az anyag többsége „idegen kamerákból” származik. A rendező a dél-afrikai színes bőrű munkásság életkörülményeinek és helyzetének bemutatására törekszik, s innen jut el a felkelésig, az egyre ismétlődő sovetoit lázadásokig, a fehérek megtorló akcióiig. A kitűnő montázs, a hidegen tárgyilagos képek olyan nagy hatásúvá teszik a filmet, hogy már-már kínálkozik a párhuzam Mihail Romm *Hétköznapi fasizmusával*.

A *Felkelés* is Ezüst Galambot kapott, megosztva *A nyugtalan nap éve* című kirgiz alkotással, A. Vidugirisz rendező munkájával. A téma: egy erőmű felépítése, a Toktogul-tó megközelíthetetlen vidékén, zord időjárási körülmények között. Az eredetileg százhusz perces dokumentumfilmnek — rövidebb változata szerepelt Lipcsében, igen szép sikerrel.

Erős volt idén az animációs filmek mezőnye. Tizenkilenc alkotás szerepelt a versenyben, közülük Isha Patel kanadai rajzfilmje a *Történelem gyémántokban* nyerte el az animációs kategória díját. De ezt a díjat még legalább hat-hét másik rajzfilm is elnyerhette volna, mind a jugoszláv Borivoj Dovnikovics *N. N*-je, mind a cseh rajzfilmek: a *Mozi*, a *Kőrforgás*, mind pedig a magyar alkotások.

A nemzetközi filmújságíró zsüri díját a már feljebb bemutatott *Felkelés* című szovjet filmnek ítélte. De érdekes volt még a *Nem vagyok úr*

Tomaš Bily csehszlovák filmje: „Légy üdvözölve, polgár!”

című nyugat-berlini főiskolás film, melynek rendezője, Karl Siebig, az NDK-ban élő világhírű színész, Ernst Buscht kereste fel, hogy kieli éveiről (1900—1924) beszélgessen vele. Busch lenyűgöző egyénisége, a közbeiktatott emlékezések, dalok, versek avatták igazi élménnyé ezt a filmet. Sok szó esett a bolgár *Cseléddek* című alkotásról is, melynek rendezője Nevena Toseva, Vladimir Dimitrov Mester-nek, a század 10-es éveit Európa-hírű bolgár festőjének egykori modelljeit kereste fel, hajdani cseléd lányokat, akik a festőre és ifjú éveire emlékeznek.

Ami a magyarok szereplését illeti: sokszor megtapsolták filmjeinket. Mégpedig a négy rajzfilmet: *Credot* (Bélai István) *Animaliát* (Hernádi Tibor—Majoros István) *Sün barátunkat* (Gémes József) és a *Nekem az élet teccik nagyont* (Macskássy Katalin). Kolonits Ilona „Lipcse város díját” nyerte el *Jó reggelt, Szibéria* című filmjével, mely arról tanúskodik,

hogy ahol egykor apáink legendás magyar brigádja harcolt a forradalomért, ott, Uszty-Ilimszkben ma a fiúk munkásnemzedéke más országok munkásaival közösen épít gyárat. Kende Márta *Suga Juli és a többiek* című dokumentumfilmje egy csokoládégyári szocialista brigád portréja, melynek vezetője, Suga Juli, egykori cselédből lett munkás, és érdekes életútja, egy osztály, egy gyár, egy ország változásának krónikája. Négy rajzfilmünk pedig skoldalúan egészítette ki, gazdagította az összképet.

A jubileumi Lipcse rangos fesztiválján a százhuszonkilenc versenyben szereplő film között, nem valottunk szégyent alkotásainkkal. Ez azért nagy szó — mert néhány év apály után — idén ismét megsokasodtak a jelentős és maradandó értékű alkotások Lipcseben.

FENYVES GYÖRGY